

- Štechová T., Holá E., Gutzerová N., Hradilek Z., Kubešová S., Lysák F., Novotný I. & Peterka T. (2010): Současný stav lokalit druhů *Meesia triquetra* a *Paludella squarrosa* (Meesiaceae) v České republice. – Bryonora 45: 1–11.
- Vozárová M. & Sutorý K. (eds) (2001): Index herbariorum Reipublicae bohemicae et Reipublicae slovacae. – Zprávy České botanické společnosti, 36, Příloha 2001/1; Bulletin Slovenskej botanickej spoločnosti, Suppl. 7: 1–95.

PŘÍNOS BOTANIKŮ 19. STOLETÍ NAROZENÝCH A PŮSOBÍCÍCH NA ČESKÉM ÚZEMÍ K NOMENKLATUŘE A TAXONOMII MECHOROSTŮ. I. PHILIPP [FILIP] MAXIMILIAN OPIZ

Contribution of botanists of 19th century born and working in the area of present Czech Republic to the nomenclature and taxonomy of bryophytes. I. Philipp [Filip] Maximilian Opiz

Jiří V á ň a

Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, Katedra botaniky, Benátská 2, CZ-128 01 Praha 2, e-mail: vana@natur.cuni.cz

Abstract: The contribution to the taxonomy and nomenclature of bryophytes made by the botanists of 19th century born and working in Bohemia and/or Moravia will be summarized in some articles. The first one is devoted to Philipp [Filip] Maximilian Opiz, one of the most important Czech botanists of this epoche. Short biography, his contribution to bryology, information about his herbarium and publications with bryological data are presented. The core of the article creates the list of taxa of bryophytes published or only named (in sched.) by Opiz; valid taxa are in boldface. Complete bibliographic references and the information about the revision and present categorisation of these taxa are given.

Keywords: P. M. Opiz, biography, herbarium, publications, bryophytes, taxonomy, nomenclature

Úvod

V předkládané sérii několika článků chci shrnout příspěvek k nomenklatuře a taxonomii mechorostů botaniků české i německé národnosti, kteří se narodili a působili na našem území v 19. století. Do série nebudou záměrně zahrnuti profesori Schiffner a Velenovský. V. F. Schiffner, který působil koncem 19. století jako asistent na německé univerzitě v Praze a počátkem 20. století přešel jako profesor na univerzitu do Vídně, patřil k nejvýznačnějším bryologům své doby a shrnutí jeho přínosu by vydalo na samostatnou publikaci. Přínos J. Velenovského pro bryologii byl již částečně a poněkud jinou formou zhodnocen před lety Z. Pilousem (Preslia 30: 290–295, 1958).

Záměrně se nehodlám zabývat přínosem probíraných botaniků k poznání bryoflóry našeho území; toto zaměření bylo od počátku 19. století převážujícím směrem výzkumné činnosti velké řady amatérských a profesionálních botaniků, kteří do spektra svého zájmu zahrnovali i mechorosty. Shrnutí souborně přínos všech botaniků 19. století pro poznání naší bryoflóry by byl značně rozsáhlý úkol, který byl již stručně podchycen v některých studiích dřívějších bryologů (např. Dědečka). Naproti tomu přínos našich botaniků k jiným odvětvím bryologie než k bryofloristice ustupuje dosud spíše do pozadí nebo je zcela opomíjen. Tyto oblasti výzkumu byly v 19. století doménou zvláště německých, případně dalších (anglických, belgických, francouzských, italských, švédských aj.) bryologů.

Impulsem pro tyto příspěvky nebyl pouze cíl souborně na jednom místě shrnout zmíněný přínos, ale také skutečnost, že se často jedná o obtížně dostupné údaje. Některé zde uváděné informace chybějí nebo jsou nepřesně či nedostatečně interpretovány v kompendiích „Index Hepaticarum“ nebo „Index Muscorum“. Autoři „Index Muscorum“ přejali údaje většinou nebo

výhradně z Podpěrova „*Conspectus muscorum europaeorum*“ (1954), kde nejsou obvykle odlišována v rámci uváděných synonym platná či neplatná jména. Nepřesnosti přejal i internetový index „Tropicos“. Snažil jsem se navíc shrnout i informace o taxonomické příslušnosti uváděných jmen na základě publikovaných údajů nebo i vlastní revize některých dostupných položek a rovněž udávám informace o typových nebo dokladových (u neplatných jmen) položkách. Konečně shrnuji některá biografická data a další údaje, které se vážou k uváděným osobám.

Tyto články si nekladou nárok být vyčerpávajícím zdrojem informací. Vyhledávání a hlavně identifikace podkladových položek z uvedeného období vzhledem k často neúplným údajům na schedách je značně komplikovaná činnost, která by v tomto případě vyžadovala dlouhodobější soustavné studium herbáře Národního muzea v Praze (PR), ale i herbářů ve Štrasburku (STR, herbář Neese v. Esenbecka), Vídni (W, herbář Lindenberg, Juratzky a dalších) a dalších herbářů (např. Schiffnerův herbář na Harvardské univerzitě, FH), včetně zcela opomíjených lokálních herbářů (muzea, možná i gymnázia a soukromé herbáře), o jejichž existenci a obsahu mnohdy není téměř nic známo. To samozřejmě nelze realizovat bez dlouhodobější osobní stáže v odpovídajících herbářích, bez znalosti rukopisu odpovídajících autorů nebo těch, kteří položky studovali, získali či zařazovali a mohli i přepsat schedy, bez informace o možných revizích a hlavně bez dokonalé znalosti publikací studovaných botaniků. Kurátoři sbírek či technické síly vybavující vyžádané výpůjčky nejsou samozřejmě do podobné problematiky zasvěceni. Navíc položky postrádají často údaje o lokalitě nebo o sběrateli, schedy jsou často psány obtížně čitelným rukopisem, a proto při nejlepší vůli nelze při výpůjčkách žádat, aby vše požadované bylo kvalifikovaně nalezeno. Kromě toho v uvedených herbářích nepracují v současné době žádní specialisté v oboru bryologie. Navíc je smutnou skutečností, že ne všechny položky se dochovaly v herbářích, kde by se měly nacházet podle literárních pramenů nebo je nelze nalézt vzhledem k uspořádání herbáře. Konečně specifickým problémem je skutečnost, že není známo, kde se dochovala a zda se vůbec dochovala podstatná část herbáře Matouschka, který studoval a získal položky řady zmiňovaných taxonů, totéž se týká i herbáře Dědečka a některých lokálních sbírek, uváděných v Matouschkových publikacích (blíže v dalších částech série). I přes tyto skutečnosti se domnívám, že shrnout – i když ne stoprocentně úplně a vyčerpávajícím způsobem – uvedený přínos českých botaniků má jistý, minimálně informativní význam.

Philipp [Filip] Maximilian Opiz

Narodil se 5. 6. 1787 v Čáslavi jako syn Ferdinanda Opize, inspektora při místním bankovním úřadu. Jeho matka pocházela z rodiny cestovatele a přírodovědce Engelberta Kaempfera. V Čáslavi rovněž navštěvoval školu. Lásku k botanice, které zasvětil celý svůj život, mu již v mládí vštípil A. Steinreiter, lékař a milovník rostlin. Mladý Opiz se zpočátku pochopitelně zajímal o flóru okolí svého bydliště a již ve třinácti letech si nastínil sestavení „*Calendarium Florae Caslaviensis*“. Ještě v době svého působení v Čáslavi se seznámil s profesorem J. E. Pohlem, tehdy již význačným botanikem, kterému v letech 1809–1812 posílal příspěvky pro „*Tentamen florae Bohemiae*“. Později se seznamuje i s dalšími významnými osobnostmi, které ovlivňují jeho dráhu, např. se známým lékařem hrabětem B. Berchtoldem. V r. 1804 se dostal poprvé do Prahy, odtud navštěvuje často zvláště Český kras, v r. 1806 poprvé navštěvuje Krkonoše, v r. 1818 Jizerské hory.

Opiz byl od roku 1805 zaměstnán u svého otce při krajském úřadu v Čáslavi, věnoval se i dohlížitelství bankovních důchodů a následně v roce 1808 získal na starost správu státních statků při komorním vrchním úřadu v Pardubicích, kde působil až do r. 1814. Jako svědomitý úředník byl přeložen na správu státních statků do Prahy, a zde plně využil možnosti doplňovat si přírodovědné vzdělání. V té době se rozrostla i jeho publikační činnost. V roce 1815 položil základ ke stěžejnímu dílu „*Botanische Topographie Böhems*“, na kterém pracoval do konce života a které se zachovalo bohužel pouze v rukopise (zahrnuje i mechorosty). V roce 1831 byl jmenován c. k. komorním lesním koncipistou, a i tato pozice mu dávala dostatek volného času věnovat se botanice.

Opiz, jako řada botaniků té doby, se sice věnoval především cévnatým rostlinám, ale neopomíjel i další tzv. bezcévné rostliny včetně hub, které jsou zahrnuty v některých jeho

publikacích. Kromě Opizovy floristické a publikační činnosti je jeho podstatným přínosem založení ústavu „pro vyměňování bylin, semen i hmyzů“ (1919); podobné ústavy vznikly později i na dalších místech (Londýn, Paříž, Sev. Amerika aj.). Konečně velmi významná a známá je i jeho koordinační činnost týkající se botanického výzkumu v Čechách. Kolem sebe shromáždil řadu nadšenců, amatérů i profesionálů, kteří společně s ním přispívali k poznání květeny Čech. Během Opizova působení se mu dostalo mnohých ocenění, uznání i vyznamenání; stal se členem mnoha přírodovědných a hospodářských institucí. V r. 1837 byl zvolen prvním tajemníkem botanického odboru německých přírodovědců v Praze, dále byl např. mimořádným členem Královské české společnosti nauk, dopisujícím členem Bonnské společnosti botaniků, botanických společností v Řezně, Drážďanech a v Edinburku, přírodozpytných společností v Liberci, Altenburku a Lipsku a dalších lesnických a hospodářských společností. Opiz zemřel 20. 5. 1858 v Praze.

S mechorosty se setkáváme v řadě Opizových publikovaných i rukopisných prací, jako první objevil mnoho druhů mechorostů pro Čechy, několik dalších objevili i jeho spolupracovníci. Bryologické údaje z našeho území byly do té doby známy prakticky, pomineme-li ojedinělé údaje J. T. Jungbauera převážně z jižních Čech, pouze z Jizerských hor a Krkonoš, kde kromě expedice T. Haenkeho sbírali slezští botanikové. Pro nomenklaturu a taxonomii mechorostů jsou v tomto směru přínosné hlavně dvě Opizovy práce, „Böheims phanerogamische und cryptogamische Gewächse“, spolu s doplňky v časopise *Flora*, a „Seznam rostlin květeny české“ – zde se doplňky věnované mechorostům již nedočkaly vydání vzhledem ke smrti autora. Posledně jmenované dílo je doplněno i českými jmény, které pro informaci uvádím za citací taxonů v hranaté závorce. Opizem důsledně pro všechny taxony vytvořená česká jména však nebyla většinou použita pro pozdější a současné české názvosloví (tato skutečnost se týká i dalších skupin rostlin a hub), pravděpodobně často pro svou neobvyklost či nelibozvučnost. Některé taxony mechorostů byly zveřejněny i v Opizově díle „Naturalientausch“ či jiných příspěvcích. Mechorosty jsou zahrnuty i v jeho exsikátu „*Flora cryptogamica Bohemiae*“ a samozřejmě v rukopisných publikacích. Všechny rukopisné materiály Opize uložené v knihovně Národního muzea v Praze tvoří 1466 sešitů se 1004 svazky textu.

Inzerované repertorium botaniky, které mělo zahrnovat i kryptogamy, „*Nomenclator botanicus. Botanisches Namenregister phanerogamischer und cryptogamischer Gewächse*“, zůstalo torzem; v roce 1831 byl vydán pouze 1. sešit 1. dílu, zahrnující pouze část rodových jmen začínajících na „A“ až po „Ac“ (neobsahuje žádné mechorosty). Rovněž v díle „*Tentamen florae cryptogamicae Boemiae*“ (Kratos, *Zeitschr. f. Gymnasien* 1819/4: 1–19 et 1820/1: 1–21) nejsou zahrnuty mechorosty; dílo je věnováno pouze kaprad'orostům v klasickém pojetí.

Opiz publikoval v češtině i němčině (uvádí se, že byl znalcem i latiny a francouzštiny); čtenáři však neunikne, že český pravopis mu občas činil potíže (následně uváděné lokality jsou v originále, jak je uvádějí etikety či rukopisné publikace, rovněž česká jména jsou v originále). Problém činí čtení jeho dochovaných rukopisů (jejich kvalita, ale hlavně ne vždy příliš čitelný rukopis), nepřečtené pasáže jsou proto v následujícím textu místy nahrazeny otazníkem nebo uvedeny v přibližné podobě v hranatých závorkách. Údaje označené „ms.“ se nacházejí pouze v rukopisech, většinou v díle „*Botanische Topographie Böhmens*“, údaje z roku 1853 jsou převzaty z rukopisu „*Pokus květeny okolý pražského*“.

Opizův herbář je uložen v Národním muzeu v Praze (PR), mnoho dokladů – otázkou je, zda duplikátů – se však díky výměnnému systému dostalo do řady dalších herbářů (PRC – herbář prof. Kosteletzkého, další muzea – uvádí se např. muzeum Čáslav, školy – uváděno je gymnázium v Mostě, apod.). Některé doklady jsou zcela určitě uloženy i ve Vídni (W), kam se rovněž dostaly přes Opizův výměnný ústav (cf. Matouschek, *Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg* 39: 14, 1908). Navíc v roce 1864 L. von Heufler (sekretář vídeňského ministerstva školství a kultury, rovněž bryolog) vyžádal předání řady Opizových položek k revizi významnému rakouskému bryologu J. Juratzkovi, rodáku z Olomouce; část položek byla vrácena do PR, ale je možné, že některé zůstaly v Juratzkově herbáři, který je rovněž uložen ve Vídni. Některé taxony zmiňuje proto Juratzka ve svém posmrtném díle „*Laubmoosflora von Österreich-Ungarn, zusammengestellt von J. Bredler und J. B. Foerster*“ (1882). Řadu Opizem publikovaných, ale i

nepublikovaných nálezů publikovali pozdější bryologové (Dědeček, Schiffner, Weidmann, Velenovský aj.) a několik položek pravděpodobně mohlo zůstat i v jejich herbářích. Většinu dostupných údajů však shrnuje ve svých příspěvcích na základě revize herbářových položek F. Matouschek, v jehož herbáři snad také řada Opizových položek skončila. Index Herbariorum (Part II, Collectors) uvádí ještě herbáře B, E, G a OXF, kam se mohly některé položky dostat přes výměnný ústav. Některé z položek se bohužel do dnešní doby pravděpodobně nedochovaly.

Bohužel Opiz se vzhledem k svému floristickému zaměření nevěnoval popisování nalezených mechorostů a nezabýval se ani taxonomií. Proto většina jím nově pojmenovaných a publikovaných nebo v rukopisech zmíněných taxonů jsou buď neplatná *nomina nuda* (bez popisu), neplatná jména (*nomina invalida*) či neoprávněná jména (*nomina illegitima*) nebo pouze nepublikovaná jména na schedách položek či v rukopisných pracích. Při svém širokém záběru Opiz samozřejmě nemohl mít dokonalý přehled ani o současném stavu bryologie a o existující bryologické literatuře, a tak některé již popsané taxony označoval novými jmény nebo dokonce stejnými jmény s autorstvím „O.“, tj. Opiz. Nicméně jeho tři taxony popsané v „Naturalientausch“ byly doplněny popisy a jsou platně publikovány. Bohužel doposud není známo, zda se uchovaly doklady, tato jména navíc nejsou zahrnuta v „Index Muscorum“ a jsou prakticky „ztracená“. Platné jsou i čtyři Opizem vystavené kombinace, i když se dnes jedná pouze o synonyma. Opizem pojmenovaný rod *Mannia*, který popsal Corda (sice jako synonymum, navíc illegitimního rodu *Grimaldia*), byl navržen Grollem jako konzervované jméno nahrazující illegitimní jméno *Grimaldia*. Je zajímavé, že Opiz sám toto jméno nepřijal do svého „Seznamu“. Na počest Opize pojmenoval Nees v. Esenbeck játrovku *Jungermannia opizii* Nees [Naturgeschichte Eur. Leberm. 1: 213, 1833, nom. inval. (Art. 34.1.c)]. Jméno je bohužel neplatně publikováno a je synonymem druhu *Scapania curta*.

Hlavní Opizovy publikace zahrnující i mechorosty:

- Opiz P. M. (1815): Botanische Topographie Böheims. Tom. 1 (A – Laun). – Ms. [Depon. in: Knih. Nár. muzea v Praze; kopie v knihovně ČBS v Praze].
- Opiz P. M. (1816): Deutschlands cryptogamische Gewächse nach ihren natürlichen standorten geordnet. – C. Röbling, Prag. [166 pp.]
- Opiz P. M. (1823): Böheims phänerogamische und cryptogamische Gewächse. – Carl Wilhelm Enders, Prag. [168 pp.]
- Opiz P. M. (1823–1830): Naturalientausch. – Wilhelm Enders, Prag. [72 pp.]
- Opiz P. M. (1824): Nachtrag zu meinen phanerogamischen und cryptogamischen Gewächsen Böheims. – Flora 7, Beiheft 1: 81–86.
- Opiz P. M. (1825): Botanische Topographie Böheims. Tom. 2 (Laurenzberg – Seelau). – Ms. [Depon. in: Knih. Nár. muzea v Praze; kopie v knihovně ČBS v Praze].
- Opiz P. M. (1825): Nachtrag zu Böheims phanerogamisch- und cryptogamischen Gewächsen. – Flora 8, Beiheft 2: 52–59.
- Opiz P. M. (1829): Nachträge zu meinen Gewächsen Böheims. – Flora 12, Ergänzung 2: 114–122.
- Opiz P. M. (1835): Botanische Topographie Böheims. Tom. 1 (Seestadt – Žleb). – Ms. [Depon. in: Knih. Nár. muzea v Praze; kopie v knihovně ČBS v Praze].
- Opiz F. M. (1852): Seznam rostlin květeny české. – Fr. Řivnáč, Praha. [216 pp., ed. červenec – prosinec.]
- Opiz P. M. (1853): Pokus květeny okolý [sic!] pražského. – Ms. [Depon. in: Knih. Nár. muzea v Praze; xerokopie části s mechorosty v knihovně autora příspěvku.]

Přehled Opizem popsaných nebo pojmenovaných taxonů:

Poznámky: Platná jména včetně platně publikovaných synonym jsou tištěna tučně; pokud jméno uvádí IH [= Index Hepaticarum] nebo IM [= Index Muscorum], je to zmíněno v poznámce. Otazník (za zkratkou „herb.“ nebo v hranaté závorce) znamená, že není znám herbář, kde se dokladová položka nachází, příp. nelze provést z tohoto důvodu revizi. Konečně citace článků „Mezinárodního kódu botanické nomenklatury“ se vztahuje k současnému (tzv. vídeňskému) kódu [McNeill et al., eds. (2006): International Code of Botanical Nomenclature (Vienna code). – Regnum Vegetabile 146, A. R. G. Gantner Verlag KG, Ruggell (Liechtenstein)].

Immersae Opiz, Böheims phänerogamische und cryptogamische Gewächse, p. 133, 1823, nom. nud. (Art. 32.1.d).

Pozn.: Taxon na úrovni Operculatae F. Weber et D. Mohr (= mechy), Deoperculatae F. Weber et D. Mohr (= játrovky), ale i Algae Willd. Zahrnuje rody *Blasia* a *Riccia*, které však v žádném jiném systému nebyly jako jediné spojovány v jedné systematické jednotce. Tato jednotka logicky upadla v zapomnění.

Bracthia Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 172, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d) [brachtka]. Typus: *B. quadrata* (Scop.) Opiz ≡ *Marchantia quadrata* Scop. [= *Preissia* Corda 1829].

***Mannia* Opiz in Corda, Gen. Hepat. in Opiz (ed.), Beiträge zur Naturgeschichte. Naturalientausch 12: 646, 1829, nom. cons.** (cf. *Caythophora* Gray 1821). **Lectotypus cons.: *M. michelii* (Corda) Opiz in Corda, nom. illeg.** [= *Grimaldia dichotoma* Raddi, nom. illeg. = *M. androgyna* (L.) A. Evans].

Poznámka: IH uvádí.

Stanekia Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 208, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d) [staňkova]. Typus: *S. patens* (Hedw.) Opiz ≡ *Phascum patens* Hedw. [= *Physcomitrella* Bruch et Schimp. 1849].

Poznámka: IM uvádí nesprávně jako platné jméno.

Alicularia scalaris a *major* (Nees) Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 168, 1852, homon. illeg. (Art. 53.1, cf. *Alicularia scalaris* a *major* (Nees) Nees 1836) [neurčenec stupňovitý větší] ≡ *Jungermannia scalaris* a. *major* Nees [= *Nardia scalaris* Gray].

Bracthia quadrata (Scop.) Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 172, 1852, nom. inval. (Art. 43.1) [brachtka čtverhranná]. Spec.: „u Prahy (C. M.)“ (Opiz 1853 ms.) (herb. ?) ≡ *Marchantia quadrata* Scop. [= *Preissia quadrata* (Scop.) Nees].

Chiloscyphus pallescens β *rivularis* (Schrad.) Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 176, 1852, homon. illeg. (Art. 53.1, cf. *Chiloscyphus pallescens* var. *rivularis* (Schrad.) Dumort. 1831) [retokálíšek blednoucí potoční] [= *Chiloscyphus pallescens* (Ehrh. ex Hoffm.) Dumort.].

Chiloscyphus polyanthos ♂ *mascula* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 176, 1852 „*polyanthus*“, nom. nud. (Art. 32.1.d) [retokálíšek mnohokvětý samčí]. Spec.: 0 [= *Chiloscyphus polyanthos* (L.) Corda, samčí rostlinky].

Cordaea flotoviana (Nees) Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 172, 1852, nom. inval. (Art. 34.1.c, pro syn. *Blyttia lyellii* b *flotowiana* Nees), homon. illeg. (Art. 53.1, cf. *Cordaea flotoviana* Nees 1838) [blytka Lyelova Flotovova] [= *Moerckia flotowiana* (Nees) Schiffn.].

Frullania tamarisci β *pulvinata* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 183, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d) [frullanka tamariškovitá poduškovitá]. Spec.: „Praha, 1852 Opiz“ (PR) [= *Frullania dilatata* (L.) Dumort.] (cf. Duda et Váňa 1977, Časopis Slezského Muzea, ser. A, 26: 41, 1977).

Jungermannia albicans β *taxifolia* 1 *maculata* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 192, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d), nom. illeg., superfl. (Art. 52.1, cf. *Jungermannia albicans* β *taxifolia* 1 Nees 1833) [křížatka bělavá tisolistá tečkatá] [= *Diplophyllum taxifolium* (Wahlenb.) Dumort.].

Jungermannia albicans β *taxifolia* 2 *immaculata* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 192, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d), nom. illeg., superfl. (Art. 52.1, cf. *Jungermannia albicans* β *taxifolia* 2 Nees 1833) [křížatka bělavá tisolistá netečkatá] [= *Diplophyllum taxifolium* (Wahlenb.) Dumort.].

Jungermannia barbata b *flörkii* I. *densifolia* B *minor* a *distincta* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 189, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d), nom. illeg., superfl. (Art. 52.1, cf. *Jungermannia barbata* b *flörkii* I. *densifolia* B. *minor* a Nees 1836) [křížatka vousatá Flörkova hustolistá menší rozdílná] [= *Orthocaulis floerkei* (F. Weber et D. Mohr) H. Buch].

Jungermannia barbata b *flörkii* I. *densifolia* B *minor* β *indistincta* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 189, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d), nom. illeg., superfl. (Art. 52.1, cf. *Jungermannia barbata* b *flörkii* I. *densifolia* B. *minor* β Nees 1836) [křížatka vousatá Flörkova hustolistá menší nerozdílná] [= *Orthocaulis floerkei* (F. Weber et D. Mohr) H. Buch].

Jungermannia barbata b *flörkii* III. *transeans* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 189, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d), nom. illeg., superfl. (Art. 52.1, cf. *Jungermannia barbata* b *flörkii* III. Nees 1836) [křížatka vousatá Flörkova přechodná] [= *Orthocaulis floerkei* (F. Weber et D. Mohr) H. Buch].

Jungermannia barbata b *flörkii* III. *transeans* a *plicata* (Nees) Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 189, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d), nom. illeg., superfl. (Art. 52.1, cf. *Jungermannia barbata* b *flörkii* III. a *plicata* Nees 1836) [křížatka vousatá Flörkova přechodná řasnatá] [= *Orthocaulis floerkei* (F. Weber et D. Mohr) H. Buch].

Jungermannia barbata b *flörkii* III. *transeans* β *lycopoda* (Nees) Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 189, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d), nom. illeg., superfl. (Art. 52.1, cf. *Jungermannia barbata* b *flörkii* III. β *lycopoda* Nees 1836) [křížatka vousatá Flörkova přechodná plavuňovitá] [= *Orthocaulis floerkei* (F. Weber et D. Mohr) H. Buch].

- Jungermannia connivens* β *laxa tenerrima* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 188, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d), nom. illeg., superfl. (Art. 52.1, cf. *Jungermannia connivens* β *laxa* * *caule gracili quandoque tenerrimo. Stratio densiusculo crescens...* Nees 1836) [křížatka sklímená řídká nejútlejší] [= *Cephalozia connivens* (Dicks.) Lindb.].
- Jungermannia crenulata* b *gracillima* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 191, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d), nom. illeg., superfl. (Art. 52.1, cf. *Jungermannia crenulata* β Nees 1833), homon. illeg. (Art. 53.1, cf. *Jungermannia crenulata* var. *gracillima* (Sm.) Hook. 1813) [křížatka vroubečkatá nejtenčí] [= *Solenostoma gracillimum* (Sm) R. M. Schust.].
- Jungermannia graveolens* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 190, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d), nom. inval. (Art. 34.1.c, pro syn. *Jungermannia alpestris* a *latior* Nees), nom. illeg., superfl. (Art. 52.1, cf. *Jungermannia alpestris* Schleich. ex Weber 1815, cf. Nees, Naturgeschichte der europäischen Lebermoose 2: 104, 1836), homon. illeg. (Art. 53.1, cf. *Jungermannia graveolens* Schrad. 1797) [křížatka alpická širší] [= *Barbilophozia sudetica* (Nees ex Huebener) L. Söderstr., De Roo et Hedd.].
- Jungermannia inflata* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 190, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d), nom. inval. (Art. 34.1.c, pro syn. *Jungermannia alpestris* β *serpentina* Nees 1836), homon. illeg. (Art. 53.1, cf. *Jungermannia inflata* Huds. 1778) [křížatka nafouknutá] [= *Barbilophozia sudetica* (Nees ex Huebener) L. Söderstr., De Roo et Hedd.].
- Jungermannia inflata* b *subaggregata* β *rigidula* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 191, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d), nom. illeg., superfl. (Art. 52.1, cf. *Jungermannia inflata* β * *rigidula* Nees 1836) [křížatka nafouknutá přihromaděná cepnounká] [= *Gymnocolea inflata* (Huds.) Dumort.].
- Jungermannia inflata* b *subaggregata* β *rigidula* ** *mülleri* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 191, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d), nom. illeg., superfl. (Art. 52.1, cf. *Jungermannia inflata* β ** Nees 1836) [křížatka nafouknutá přihromaděná Müllerova] [= *Gymnocolea inflata* (Huds.) Dumort.].
- Jungermannia minuta* 2. *protracta* a 2 *viridis* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 189, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d), nom. illeg., superfl. (Art. 52.1, cf. *Jungermannia weberi* a *minor* Mart. 1817) [křížatka drobounká vytažená zelená] [= *Sphenolobus minutus* (Schreb.) Berggr.].
- Jungermannia minuta* 2. *protracta* β *adscendentifolia* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 189, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d), nom. illeg., superfl. (Art. 52.1, cf. *Jungermannia minuta* 2 β Nees 1833) [křížatka drobounká vytažená vstoupavolistá] [= *Sphenolobus minutus* (Schreb.) Berggr.].
- Jungermannia scutata* c *gemmifera* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 191, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d), nom. illeg. (Art. 52.1, cf. *Jungermannia stipulacea* γ *gemmaipara* Nees 1836) [křížatka pukleřovitá pupenconosná] [= *Harpanthus scutatus* (F. Weber et D. Mohr) Spruce].
- Jungermannia schraderi* b *undulifolia* ♂ *mascula* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 191, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d), nom. illeg., superfl. (Art. 52.1, cf. *Jungermannia schraderi* β ♂ Nees 1833) [křížatka Schradrova řebatolistá samčí] [= *Biantheridion undulifolius* (Nees) Konst. et Vilnet].
- Jungermannia taylori* b *adscendens* β ** *bicolor* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 191, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d), nom. illeg., superfl. (Art. 52.1, cf. *Jungermannia taylori* β ** Nees 1833) [křížatka Taylorova vstoupavá dvoubarvá] [= *Mylia taylorii* (Hook.) Gray].
- Jungermannia vaginata* Opiz, Böheims phänerogamische und cryptogamische Gewächse, p. 133, 1823, nom. nud. (Art. 32.1.d), homon. illeg. (Art. 53.1, cf. *Jungermannia vaginata* Sw. 1871); Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 188, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d), homon. illeg. (Art. 53.1, cf. *Jungermannia vaginata* Sw. 1871) [křížatka pošvatá]. Spec. „Auf Heideböden zwischen Moos“ „Oberkrč, 5. 4. 1818 Opiz“ (PR) (Opiz 1825 ms.) [= *Scapania curta* (Mart.) Dumort.] (cf. Dědeček, Verhandlungen der zoologisch-botanischen Gesellschaft in Wien 29 (1879): 17, 1880) [= *Scapania mucronata* H. Buch] (cf. Duda et Váňa, Časopis Slezského Muzea, ser. A, 18: 47, 1969); „na zemi v mychelském lese“ (Opiz 1853 ms.) = „Michle, 29. 2. 1852 Opiz“ (PR) [= *Scapania curta* (Mart.) Dumort.] (cf. Dědeček, Verhandlungen der zoologisch-botanischen Gesellschaft in Wien 29 (1879): 17, 1880) [= *Scapania mucronata* H. Buch] (cf. Duda et Váňa, Časopis Slezského Muzea, ser. A, 18: 47, 1969).
Poznámka: Dědečkovy určení je vzhledem k uvedené době odpovídající; taxony v sekci *Scapania* sect. *Curtae* začaly být na druhové úrovni rozlišovány až ve 20. letech 20. století.
- Jungermannia wenzelii* c *mascula* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 191, 1852 „*wenzelii*“, nom. nud. (Art. 32.1.d), nom. illeg., superfl. (Art. 52.1, cf. *Jungermannia wenzelii* ♂ Nees 1836) [křížatka Wenclova samčí]. Spec.: 0 [= *Lophozia wenzelii* (Nees) Steph., samčí rostlinky].
- Mannia michelii* (Corda) Opiz in Corda, Gen. Hepat. in Opiz (ed.), Beitr. Naturg. 12: 646, 1829, nom. inval. (Art. 34.1.c, pro syn. *Grimaldia michelii* Corda) [= *Grimaldia dichotoma* Raddi, nom. illeg. = *Mannia androgyna* (L.) A. Evans] (cf. Nees, Naturgeschichte der europäischen Lebermoose 4: 240, 1838).
Poznámka: IH uvádí.

- Mannia raddii* (Corda) Opiz in Corda, Gen. Hepat. in Opiz (ed.), Beitr. Naturg. 12: 646, 1829, nom. inval. (Art. 34.1.c, pro syn. *Grimaldia raddii* Corda, nom. illeg.) [= *Grimaldia dichotoma* Raddi, nom. illeg. = *Mannia triandra* (Scop.) Grolle] (cf. Nees, Naturgeschichte der europäischen Lebermose 4: 240, 1838). Poznámka: IH uvádí.
- Marchantia nigro-maculata* Opiz in sched. Spec.: „Hohenelbe, Kablik“ (PR) [= *Preissia quadrata* (Scop.) Nees] (cf. Dědeček, Verhandlungen der zoologisch-botanischen Gesellschaft in Wien 29 (1879): 20, 1880, Kavina, Monografie českých játrovek lupenitých, p. 14, 1915).
- Marchantia polymorpha* β *pilosa* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 196, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d) [porostnice mnohotvárná chlupatá] ≡ *Marchantia pilosa* Opiz in sched. Spec.: „na pražske zemi“ (PR) (Opiz 1853 ms.) [= *Marchantia polymorpha* L.] (cf. Kavina, Monografie českých játrovek lupenitých, p. 154, 160, 1915).
- Marchantia umbellata* Opiz in sched. [homon. illeg. (Art. 53.1), cf. *M. umbellata* Scop. 1772]. Spec.: „Časlau, Opiz“ (PR) [= *Conocephalum conicum* (L.) Dumort.] (cf. Dědeček, Verhandlungen der zoologisch-botanischen Gesellschaft in Wien 29 (1879): 20, 1880).
- Metzgeria laetevirens* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 197, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d) [metzgerka skvěle zelená] ≡ *Jungermannia laetevirens* Opiz in sched. Spec.: „na kořenech listnatých stromu u S. Prokopa“ (Opiz 1853 ms.) = „St. Prokop, 5. 4. 1835 Opiz“ (PR) [= *Metzgeria furcata* (L.) Dumort.] (cf. Dědeček, Verhandlungen der zoologisch-botanischen Gesellschaft in Wien 29 (1879): 20, 1880, Duda et Váňa, Časopis Slezského Muzea, Ser. A, 38: 98, 1989); „u Jeneralky“ (Opiz 1853 ms.) = „Scharka, 31. 3. 1852 Opiz“ (PR) [= *Metzgeria conjugata* Lindb.] (cf. Duda et Váňa, Časopis Slezského Muzea, ser. A, 38: 18, 1989) [= *Metzgeria furcata* (L.) Dumort.] (cf. Dědeček, Verhandlungen der zoologisch-botanischen Gesellschaft in Wien 29 (1879): 20, 1880, Duda et Váňa, Časopis Slezského Muzea, ser. A, 38: 100, 1989); „Ďáblický vrch, 21. 5. 1851 et 26. 3. 1854 Opiz“ (BRNU, MP, PR, rev. Kuwahara) [= *Metzgeria furcata* (L.) Dumort.] (cf. Dědeček, Verhandlungen der zoologisch-botanischen Gesellschaft in Wien 29 (1879): 20, 1880, Duda et Váňa, Časopis Slezského Muzea, ser. A, 38: 98, 1989); „Dablitzer Berg, 31. 3. 1854, Kalmus“ (BRNU) [= *Metzgeria furcata* (L.) Dumort.] (cf. Duda et Váňa, Časopis Slezského Muzea, ser. A, 38: 98, 1989); „Teplice, 1853 Winkler“ (PR) [= *Metzgeria furcata* (L.) Dumort.] (cf. Dědeček, Verhandlungen der zoologisch-botanischen Gesellschaft in Wien 29 (1879): 20, 1880, Duda et Váňa, Časopis Slezského Muzea, ser. A, 38: 98, 1989); „Hauenstein, 4. 1836 Opiz sub *Jungermannia laetevirens*“ (BRNM) [= *Metzgeria furcata* (L.) Dumort.] (cf. Duda et Váňa, Časopis Slezského Muzea, ser. A, 38: 98, 1989); „Zavist, 17. 11. 1853 Hrabal“ (BRNU) [= *Metzgeria furcata* (L.) Dumort.] (cf. Duda et Váňa, Časopis Slezského Muzea, ser. A, 38: 100, 1989); „Zavist, 9. 4. 1854 Kalmus“ (BRNU) [= *Metzgeria furcata* (L.) Dumort.] (cf. Duda et Váňa, Časopis Slezského Muzea, ser. A, 38: 100, 1989); „Komořany, 16. 5. 1854 Kalmus“ (PR, rev. Kuwahara) [= *Metzgeria furcata* (L.) Dumort.] (Dědeček, Verhandlungen der zoologisch-botanischen Gesellschaft in Wien 29 (1879): 20, 1880, Duda et Váňa, Časopis Slezského Muzea, ser. A, 38: 100, 1989); „Kačina, 1848 Peyl“ (PR, det. Kuwahara) [= *Metzgeria furcata* (L.) Dumort.] (cf. Dědeček, Verhandlungen der zoologisch-botanischen Gesellschaft in Wien 29 (1879): 20, 1880, Duda et Váňa, Časopis Slezského Muzea, ser. A, 38: 101, 1989).
- Scapania irrigua* α *densifolia* (Nees) Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 206, 1852, homon. illeg. (Art. 53.1, cf. *Scapania irrigua* α *densifolia* (Nees) Gottsche et al. 1844) [skapanka svlažená hustolistá] [= *Scapania irrigua* (Nees) Nees].
- Scapania irrigua* γ *globulifera* (Nees) Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 206, 1852, homon. illeg. (Art. 53.1, cf. *Scapania irrigua* γ *globulifera* (Nees) Gottsche et al. 1844) [skapanka svlažená klubečkonosná] [= *Scapania irrigua* (Nees) Nees].
- Scapania irrigua* γ* *major* (Nees) Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 206, 1852, homon. illeg. (Art. 53.1, cf. *Scapania irrigua* γ* *major* (Nees) Gottsche et al. 1844) [skapanka svlažená větší] [= *Scapania irrigua* (Nees) Nees].
- Scapania nemorosa* a *communis* (Nees) Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 206, 1852, homon. illeg. (Art. 53.1, cf. *Scapania nemorosa* a *communis* (Nees) Gottsche et al. 1844) [skapanka hajní obecná] [= *Scapania nemorea* (L.) Grolle].
- Scapania uliginosa* a *imbricata* (Nees) Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 206, 1852, nom. illeg., superfl. (Art. 52.1, cf. *Jungermannia uliginosa* α Nees 1833) [skapanka bařinní střechovitá] [= *Scapania uliginosa* (Sw. ex Lindenb.) Dumort.].
- Scapania uliginosa* b *distentifolia* (Nees) Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 206, 1852, nom. illeg., superfl. (Art. 52.1, cf. *Jungermannia uliginosa* β Nees 1833) [skapanka bařinní vzdalenolistá] [= *Scapania uliginosa* (Sw. ex Lindenb.) Dumort.].
- Scapania undulata* Ba *purpurea* b*** *erosa* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 206, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d), nom. illeg., superfl. (Art. 52.1, cf. *Jungermannia undulata* B. β *** *erosa* Nees 1836),

homon. illeg. (Art. 53.1, cf. *Scapania undulata* Ba *purpurea* b*** *erosa* (Nees) Gottsche et al. 1844) [skapanka řeřebatá brunatá vykousaná] [= *Scapania undulata* (L.) Dumort.].

Scapania undulata Ba *purpurea* b**** *bicuspidata* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 206, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d), nom. illeg., superfl. (Art. 52.1, cf. *Jungermannia undulata* B. β *** *cuspidata* Nees 1836) [skapanka řeřebatá brunatá dvounaboditá] [= *Scapania undulata* (L.) Dumort.].

Barbula muralis var. *brevifolia* Opiz in sched. Spec.: „pisečnice skály na Petříně“ (Opiz 1853 ms.) = „Prag, 1847 Opiz“ (PR) [= *Tortula muralis* Hedw. var. *incana* Bruch et Schimp.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 25, 1908).

Barbula muralis [var.] *brevisetata* Opiz, Böheims phänerogamische und cryptogamische Gewächse, p. 125, 1823, nom. nud. (Art. 32.1.d); Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 171, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d) [vousatěnka zední krátkoštetinná]. Spec.: „An feuchten Sandsteinfelsen am Laurenzberg, Opiz“ (PR) = „pisečnice skaly na Petříně“ (Opiz 1853 ms.) [= *Tortula muralis* Hedw.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 6, 1906, Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 25, 1908); „Prag, 1832 Opiz“ (herb. Gymn. Most) (Opiz 1825 ms.) [= *Tortula muralis* Hedw.] (cf. Matouschek, Lotos 48: 300, 1900); „In monte dicto Petřino Pragae adjacente, 1823 Jos. Masner“ (PR) [= *Pseudocrossidium revolutum* (Brid.) R. H. Zander] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 24, 1908); „Vrřowitz, 1836 Opiz“ (PR) [= *Tortula muralis* Hedw.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 25, 1908); „Wasserleitung in Prager Baumgarten, Opiz“ (PR) [= *Tortula lanceola* R. H. Zander] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 23, 1908); „Prag, Opiz“ (PR) [= *Tortula aestiva* (Brid.) Pal. Beauv. ≡ *T. muralis* Hedw. var. *aestiva* Brid.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 25, 1908).

Poznámka: IM uvádí nesprávně jako platné jméno *Barbula muralis* var. *brevisetata* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 171, 1852.

***Barbula muralis* [var.] *tenuis* (Spreng.) Opiz, Böheims phänerogamische und cryptogamische Gewächse, p. 125, 1823 ≡ *Tortula tenuis* Spreng. [= *Tortula aestiva* (Brid.) Pal. Beauv. ≡ *T. muralis* Hedw. var. *aestiva* Brid.];** Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 171, 1852 [vousatěnka zední tenká]. Spec.: „An Mauern um Krummau (Jungbauer)“ (PR) [= *Tortula muralis* Hedw. var. *muralis*] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 6, 1906).

Poznámka: IM uvádí nesprávně jako platné jméno *Barbula muralis* var. *tenuis* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 171, 1852.

Barbula unguiculata var. *obtusifolia* Opiz in sched. [homon. illeg. (Art. 53.1), cf. *B. unguiculata* var. *obtusifolia* Bruch et Schimp. 1842, nom. inval.]. Spec.: „Motol“ (Opiz 1853 ms.) (PR) [= *Aloina rigida* (Schutz) Kindb.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 25, 1908).

Bryum argenteum b *majus* a *brevisetum* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 173, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d) [prutník stříbrný velký krátkoštetinný]. Spec.: „Prag, Opiz“ (PR) [= *Bryum argenteum* Hedw.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 11, 1906, Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 37, 1908).

Catharinea angustata β *multisetata* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 175, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d) [katinka zúžená mnohoštetinná] ≡ *Atrichum angustatum* var. *multisetum* (Opiz) Veselsky, Oesterreichische botanische Zeitschrift 10: 393, 1860, nom. nud. (Art. 32.1.d). Spec.: „Kolin, Veselsky 1852“ (PR) [= *Atrichum undulatum* (Hedw.) P. Beauv. var. *gracilisetum* Besch.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 14, 1906, Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 42, 1908, Podpěra, Conspectus Muscorum Europaeorum, p. 57, 1954).

Poznámka: IM uvádí nesprávně jako platné jméno.

Catharinea angustata var. *polysetata* Opiz in sched. Spec.: „Cibulka bei Prag, 11. 1851 Opiz“ (PR) [= *Atrichum undulatum* (Hedw.) P. Beauv. var. *gracilisetum* Besch.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 14, 1906).

Catharinea kalmusii Opiz in sched. Spec.: „Lieben bei Prag, 19. 3. 1854 Opiz“ (PR) [= *Atrichum undulatum* (Hedw.) P. Beauv.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 13, 1906).

Ceratodon purpureus var. *longicaulis* Opiz in sched. [homon. illeg. (Art. 53.1, cf. *C. purpureus* var. *longicaulis* Hoffm. ex Wallr. 1831)]. Spec.: „Koschitz b. Prag, c. fr., 1852, Opiz“ (herb. Gymn. Most) [= *Ceratodon purpureus* (Hedw.) Brid.] (cf. Matouschek, Lotos 48: 299, 1900).

- Ceratodon tortilis* Opiz in sched. Spec.: ? [= *Ceratodon purpureus* (Hedw.) Brid.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 21, 1908).
- Dicranum scoparium* var. *brachycarpon* Opiz in sched. Spec.: „Tepl (Conrad)“ (PR) [= *Dicranum scoparium* Hedw.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 3, 1906).
- Didymodon denudatus* (Brid.) Opiz, Böheims phanerogamische und cryptogamische Gewächse, p. 121, 1823 „denudatum“ [≡ *Dicranum denudatum* Brid.]. Spec.: „Im Böhmerwald (Martius)“ (herb. ?) [≡ *Dicranodontium denudatum* (Brid.) E. Britton].**
Poznámka: IM uvádí.
- Encalypta affinis* Opiz, Flora 7, Beiheft 1: 85, 1824, nom. nud. (Art. 32.1.d), homon. illeg. (Art. 53.1, cf. *E. affinis* Hedw. f. in F. Weber et D. Mohr 1805); Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 181, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d), homon. illeg. (Art. 53.1, cf. *E. affinis* Hedw. f. in F. Weber et D. Mohr 1815) [čepičatka podobná]. Spec.: „Auf nackter Gartenerde in der Scharka. (Opiz)“ (PR) (Opiz 1825 ms.) = „na hole zahradni půdě v Šarce“ (Opiz 1853 ms.) [= *Encalypta ciliata* Hedw.]; „Prag, Poch “ (PR: 0) (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 9, 1906) (W ex PR, det. Juratzka „forma cum foliorum costa in mucronem brevem aducta“) [= *Encalypta ciliata* Hedw.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 34, 1908).
- Funaria hygrometrica* β *minor* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 183, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d), homon. illeg. (Art. 53.1, cf. *F. hygrometrica* var. *minor* C. Hartm. 1820) [skrutek obecný menší]. Spec.: 0 [= *Funaria hygrometrica* Hedw.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 10, 1906).
- Grimmia carinata* Opiz in sched. Spec.: „Auf Sandsteinfelsen am Laurenziberge in Prag“ (PR) (Opiz 1816 ms.) [= *Seligeria recurvata* (Hedw.) Bruch et Schimp., corr. Opiz 1818] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 21, 1908).
- Grimmia obtusa* e *bohémica* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 184, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d). Spec.: 0 [= ?].
- Grimmia pilifera* Opiz, Flora 7, Beiheft 1: 85, 1824, nom. nud. (Art. 32.1.d), homon. illeg. (Art. 53.1, cf. *Grimmia pilifera* P. Beauv. 1805). Spec.: „Bei St. Prokop, Opiz“ (herb. ?) [= ?].
- Grimmia plicata* Opiz, Böheims phanerogamische und cryptogamische Gewächse, p. 121, 1823, nom. nud. (Art. 32.1.d), nom. illeg., superfl. (Art. 52.1, cf. *Pterigynandrum strictum* Hedw.), nom. inval. (Art. 34.1.c, pro syn. *Pterogonium striatum* Schwaegr.) (cf. Brid., Bryologia Universa ... 2: 190, 1827). Spec.: „Auf *Pinus pumilio*, Haenke; Am Riesengebirge (Ludwig.)“ (herb. ?) [= *Lescurea mutabilis* (Brid.) Lindb. ex I. Hagen].
Poznámka: IM uvádí nesprávně *G. plicata* Opiz in Brid., Bryologia Universa ... 2: 190, 1827, nom. inval.
- Grimmia sehmayeri* Opiz, Naturalientausch 9: 155, 1825, nom. pro *Weissia decipiens* Sehmeyer, nom. nudum (Art. 32.1.d). Typus: „Entdeckt im Julius 1819 im Walde bei Köln auf Maulwurfshaufen. Sehmeyer“ (herb. ?) [= ?].**
- Gymnostomum piliferum* Opiz, Flora 7, Beiheft 1: 85, 1824, nom. nud. (Art. 32.1.d). Spec.: „bei St. Prokop (Opiz)“ (PR) [= *Tortula muralis* Hedw. var. *incana* Brid.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 25, 1908); „Kuchelbad, 1835 Opiz“ (PR, teste Juratzka) [= *Grimmia pulvinata* (Hedw.) Sm.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 7, 1906, Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 28, 1908).
- Hedwigia ciliata* b *abbreviata* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 185, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d) [hedwigovka brvitá skrácená] = *Gymnostomum hedwigia* v. *abbreviatum* Joan Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 185, 1852, nom. inval. (Art. 34.1.c, pro syn. *Hedwigia ciliata* b *abbreviata* Opiz). Spec.: „v Šarce“ (Opiz 1825 ms., 1853 ms.) = „Scharka, 1850 Opiz“ (PR) [= *Hedwigia ciliata* (Hedw.) P. Beauv.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 29, 1908); „Prag, Forster“ (PR) [= *Hedwigia ciliata* (Hedw.) P. Beauv.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 29, 1908).
- Hypnum aciphyllum* Opiz in sched. [homon. illeg. (Art. 53.1), cf. *H. aciphyllum* F. Weber et D. Mohr 1807]. Spec.: „Prag, Kostelecky“ (Opiz 1825 ms.) (herb. ?); „Žižkaberg, 1815, 1817 Opiz“ (PR) [= *Plagiomnium cuspidatum* (Hedw.) T. J. Kop.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 38, 1908); „Sterntiergarten, 1838 Opiz“ (PR) [= *Plagiomnium cuspidatum* (Hedw.) T. J. Kop.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 39, 1908); „Scharka, Aussewinkler“ (Opiz 1825 ms.) (herb. ?).
- Hypnum griseo-nitens* Opiz in sched. „St. Prokop“ (Opiz 1853 ms.). Spec.: 0 [= ?].

Hypnum ilicifolium Opiz, Böheims phänerogamische und cryptogamische Gewächse, p. 130, 1823, nom. nud. (Art. 32.1.d); Opiz in Steudel, Nomenclator Botanicus ... 2: 212, 1824, nom. nud. (Art. 32.1.d) ≡ *Mnium ilicifolium* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 197, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d) [měřík cesminolistý] ≡ *Mnium affine* var. *ilicifolium* (Opiz) Dědeček, Sitzungsberichte der königlich böhmischen Gesellschaft der Wissenschaften in Prag [= Zprávy o zasedání královské české společnosti nauk v Praze] 1881: 106, 1882, nom. inval. (Art. 32.1.d). Spec.: „Hohenfurth (Nenning)“ (PR, teste Juratzka) [= *Plagiomnium affine* (Blandow ex Funck) T. J. Kop.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 12, 1906, Podpěra, Conspectus Muscorum Europaeorum, p. 423, 1954).

Poznámka: IM uvádí nesprávně *Mnium ilicifolium* Opiz, Böheims phänerogamische und cryptogamische Gewächse, p. 130, 1823, nom. nud. (na této stránce je udáno ale *Hypnum ilicifolium*) s odkazem na Podpěra, Conspectus Muscorum Europaeorum, p. 423, 1954 a *Hypnum ilicifolium* Opiz in Steudel, Nomenclator Botanicus ... 2: 212, 1824, nom. nud.

Hypnum riparium c *fontanum* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 187, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d) [roket poříční židelní] ≡ *Hypnum fontanum* Opiz in sched. [homon. illeg. (Art. 53.1, cf. *H. fontanum* Schrank 1799)]. Spec.: „u Volšan v pramenu ? rybníka“ (Opiz 1853) = „Wolšan bei Prag, steril, Opiz 1854“ (herb. Gymn. Most) [= *Warnstorfia fluitans* (Hedw.) Loeske] (cf. Matouschek, Lotos 48: 305, 1900).

Mnium undulatum β *stenophyllum* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 197, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d) [měřík čeřitý úzkolistý]. Spec.: „Prag, 1851 Opiz“ (PR) [= *Plagiomnium undulatum* (Hedw.) T. J. Kop.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 38, 1908); „Kundratitzer Wald, steril, Opiz“ (PR) [= *Plagiomnium undulatum* (Hedw.) T. J. Kop.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 38, 1908).

Orthotrichum anomalum a *murale* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 198, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d), nom. illeg., superfl. (Art. 52.1, cf. *Orthotrichum humile* Schleich.) [šurpek odchylný zední]. Spec.: „na hradební zdi za poříčskou branou blíž ?mlynech“ (Opiz 1853 ms.) = ? „Prag, Opiz“ (PR) [= *Orthotrichum anomalum* Hedw.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 30, 1908).

Orthotrichum cupulatum d *hirsutum* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 198, 1852 „*hirsutum*“, nom. nud. (Art. 32.1.d) [šurpek čišovitý škohlavý]. Spec.: „Prag, 1852 Opiz“ (PR) [= *Orthotrichum rupestre* Schleich. ex Schwägr. subsp. *sturmii* (Hoppe et Hornsch.) Boulay] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 33, 1908, Podpěra, Conspectus Muscorum Europaeorum, p. 467, 1954); „na skalach v Podbabě“ (Opiz 1853 ms.) = ? „Podbaba, Opiz“ (PR) [= *Orthotrichum rupestre* Schleich. ex Schwägr.] (cf. Vondráček, Sborník Západočeského muzea v Plzni, Příroda 85: 10, 47, 1993) = ? „Podbaba, 23. 3. 1851 Opiz“ (BRNU) [= *Tortula muralis* Hedw.] (cf. Vondráček, Sborník Západočeského muzea v Plzni, Příroda 85: 47, 1993).

Poznámka: IM uvádí nesprávně jako platné jméno.

Orthotrichum decipiens Opiz in sched. Spec.: „Nusle, auf Steinen“ (PR, rev. Juratzka) [= *Orthotrichum diaphanum* Schrad. ex Brid.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 31, 1908); sine loco et dato (PR, rev. Juratzka) [= *Orthotrichum diaphanum* Schrad. ex Brid.] (cf. Vondráček, Sborník Západočeského muzea v Plzni, Příroda 85: 69, 1993); sine loco, „2. 1849 Opiz“ [= *Orthotrichum diaphanum* Schrad. ex Brid.] (cf. Vondráček, Sborník Západočeského muzea v Plzni, Příroda 85: 69, 1993).

Orthotrichum kalmusii Opiz in sched. Spec.: „Umgegend von Prag (Stiřín), 2. 9. 1854, A. Kalmus“ (BRNU) [= *Ulota bruchii* Hornsch. ex Brid.] (cf. Vondráček, Sborník Západočeského muzea v Plzni, Příroda 89: 19, 1994).

Orthotrichum neglectum Opiz, Flora 12, Ergänzung 2: 118, 1829, nom. nud. (Art. 32.1.d) [= *O. diaphanum* sensu Opiz, Böheims phänerogamische und cryptogamische Gewächse, p. 125, 1823]; Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 199, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d) [šurpek zanedbaný]. Spec.: „An Maulbeer- und anderen Bäumen um Prag, Časlau. (Opiz.)“; „na morušovích stromech“ (Opiz 1853 ms.); „auf Pappeln der Hetzinsel, 4. 1833 Opiz“ (BRNM, BRNU, MP, PRC, rev. Juratzka) [= *Orthotrichum diaphanum* Schrad. ex Brid.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 31, 1908, Podpěra, Conspectus Muscorum Europaeorum, p. 478, 1954, Vondráček, Sborník Západočeského muzea v Plzni, Příroda 85: 69, 70, 1993); „Hetzinsel, 2. 11. 1833 Opiz“ (PR) [= *Orthotrichum diaphanum* Schrad. ex Brid.] (cf. Podpěra, Conspectus Muscorum Europaeorum, p. 478, 1954, Vondráček, Sborník Západočeského muzea v Plzni, Příroda 85: 69, 70, 1993); sine loco et dato (PR, rev. Juratzka) [= *Orthotrichum diaphanum* Schrad. ex Brid.] (cf. Vondráček, Sborník Západočeského muzea v Plzni, Příroda 85: 69, 1993); sine loco, „1838 et 1846 Opiz“ (BRNM, BRNU,

MP) [= *Orthotrichum diaphanum* Schrad. ex Brid.] (cf. Vondráček, Sborník Západočeského muzea v Plzni, Příroda 85: 69, 1993).

Poznámka: IM uvádí nesprávně jako platné jméno *O. neglectum* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 199, 1852.

Orthotrichum pyriforme Opiz, Flora 12, Ergänzung 2: 118, 1829, nom. nud. (Art. 32.1.d); Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 199, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d) [šurpek hruškovitý]. Spec.: „An Baumstämmen auf dem Wolfsberg nächst Hainspach, 7. 1818, Opiz“ (PR, det. Juratzka) [= *Ulotia bruchii* Hornsch. ex Brid.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 8, 1906, Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 230, 1908, Podpěra, Conspectus Muscorum Europaeorum, p. 460, 1954).

Poznámka: IM cituje nesprávně jako platné jméno *O. pyriforme* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 199, 1852.

Phascum badium Opiz in sched. [homon. illeg. (Art. 53.1), cf. *P. badium* Voit 1812, nom. illeg.]. Spec.: „Stern, 1821“ sine coll. (PR) [= *Tortula acaulon* (With.) R. H. Zander] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 15, 1908).

Phascum cuspidatum d *laetevirens* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 201, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d) [nepukavka naboditá skvěle zelená]. Spec.: „am Teiche in den Bubentscher Anlagen bei Prag“ (Opiz 1835 ms.) = „v Bučeksckých sadech“ (Opiz 1853 ms.) = „Teich in den Bučekschen Anlagen in Prag, c. fr., 1835 Opiz“ (PR, teste Juratzka) [= *Tortula acaulon* (With.) R. H. Zander] (cf. Matouschek, Deutsche botanische Monatschrift 15: 203, 1897; mladé rostlinky z vlhkých stanovišť – cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 15, 1908).

Phascum cuspidatum var. *mitraeforme* Opiz in sched. Spec.: „Oberkrč“ (Opiz 1852, ms.) (PR) [= *Tortula acaulon* (With.) R. H. Zander] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 15, 1908).

Phascum punctatum Knaf ex Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 201, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d) [nepukavka tečkovaná]. Spec.: „Jaroměř, an Ufergräben, 1840 Knaf“ (PR, teste Juratzka) [= *Physcomitrella patens* (Hedw.) Bruch et Schimp. var. *megapolitana* Bruch et Schimp.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 2, 1906).

Poznámka: IM uvádí nesprávně jako platné jméno.

Phascum wagnerianum Opiz in sched. Spec.: „Prag, Opiz“ (PR, cum descr. et icone) [= *Tortula acaulon* (With.) R. H. Zander] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 2, 1906).

Philonotis fontana var. *falcata* (Hook.) Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 201, 1852, homon. illeg. (Art. 53.1, cf. *P. fontana* var. *falcata* (Hook.) Brid. 1827) [vlahovka žídelní srpkovitá] ≡ *Bartramia falcata* Brid. [= *Philonotos fontana* (Hedw.) Brid. var. *falcata* (Hook.) Brid.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 41, 1908).

Physcomitrium cechicum Opiz in sched. Spec.: „auf fechtem Lehmboden, Schlamm, bei Prag, Presl“ (PR) [= *Physcomitrium sphaericum* (C. F. Ludw. ex Schkuhr.) Fürnr.] (cf. Veselsky, Oesterreichische botanische Zeitschrift 10: 390, 1860); „Selc b. Prag, c. fr., 18. 10. 1854 Schöbl“ (herb. Gymn. Most) [= *Physcomitrium sphaericum* (C. F. Ludw. ex Schkuhr.) Fürnr.] (cf. Matouschek, Lotos 48: 301, 1900); „Rostock und Selc, Univ. Prof. Schöbl 1853“ (PR) [= *Physcomitrium sphaericum* (C. F. Ludw. ex Schkuhr.) Fürnr.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 10, 1906, Podpěra, Conspectus Muscorum Europaeorum, p. 303, 1954).

Poznámka: IM cituje *P. cechicum* Opiz in Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 10, 1906, nom. nudum; fide Podpěra, Conspectus Muscorum Europaeorum, p. 303, 1954. Toto jméno zmiňuje ale již Veselsky 1860 a Matouschek 1900.

Physcomitrium dilatatum Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 202, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d) [měchýřočekka rozšířená]. Spec.: 0 [= ? *Physcomitrium eurystomum* Sendtn.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 10, 1906).

Physcomitrium turbinatum Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 202, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d) [měchýřočekka čihovitá]. Spec.: 0 [= ? *Physcomitrium eurystomum* Sendtn.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 10, 1906).

***Pogonatum aloides* β *lateralis* (Crome) Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 202, 1852 [plstočekka aloeoovitá pobočná] ≡ *Polytrichum laterale* Crome [= *Pogonatum aloides* (Hedw.) P. Beauv. var. *minimum* (Crome) Limpr.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 14, 1906).**

Pogonatum alpinum b *arcticum* (Wallroth) Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 203, 1852, homon. illeg. (Art. 53.1, cf. *Pogonatum alpinum* var. *arcticum* (Schrad.) Brid. 1827) [plstočekka alpická púlnoční] ≡

- Polytrichum alpinum* b *arcticum* Wallroth [= *Polytrichastrum alpinum* (Hedw.) G. L. Sm.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 14, 1906).
- Pogonatum alpinum* c *campanulatum* (Hornsch.) Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 203, 1852, homon. illeg. (Art. 53.1, cf. *Pogonatum alpinum* var. *campanulatum* (Hornsch.) Bruch et Schimp.) [plstočepka alpická zvonkovitá] ≡ *Polytrichum campanulatum* Hornsch. [= *Polytrichastrum alpinum* (Hedw.) G. L. Sm. var. *brevifolium* (R. Br.) Brid.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 14, 1906).
- Pogonatum glaucum* Opiz, Böheims phänerogamische und cryptogamische Gewächse, p. 124, 1823, nom. nud. (Art. 32.1.d), nom. illeg., superfl. (Art. 52.1, cf. *Catharinea hercynica* (Hedw.) F. Weber et D. Mohr); Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 175, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d), nom. inval. (Art. 34.1.c, pro syn. *Catharinea hercynica* (Hedw.) F. Weber et D. Mohr) [katinka hercinská]. Spec.: „Riesengebirg. (Tausch)“ (herb. ?) [= ? *Oligotrichum hercynicum* (Hedw.) Lam. et DC.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 14, 1906).
- Pogonatum intermedium* Opiz, Böheims phänerogamische und cryptogamische Gewächse, p. 124, 1823, nom. nud. (Art. 32.1.d), nom. illeg., superfl. (Art. 52.1, cf. *Catharinea hercynica* (Hedw.) F. Weber et D. Mohr, Art. 53.1, cf. *Pogonatum intermedium* (Brid.) Roehl. 1813); Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 175, 1852, nom. inval. (Art. 34.1.c, pro syn. *Catharinea sudetica* K. B. Presl) [katinka krkonošská] [= ? *Oligotrichum hercynicum* (Hedw.) Lam. et DC.]. Spec.: „in turfosis arenosis Sudetorum in planitie dicta weisse Wiese“, K. B. Presl (herb.: 0) (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 14, 1906).
- Pogonatum kablikianum* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 202, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d) [plstočepka Kablikova] = *Polytrichum kablikianum* Mann in Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 202, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d), nom. inval. (Art. 34.1.c, pro syn. *Polytrichum kablikianum* Opiz). Spec.: „Hohenelbe, c. fr., J. Kablik“ (herb. Matouschek) [= *Pogonatum aloides* (Hedw.) P. Beauv.] (cf. Matouschek, Lotos 48: 31, 1900); „Hohenelbe, Mann“ (PR, teste Juratzka) [= *Pogonatum nanum* (Hedw.) P. Beauv.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 14, 1906).
- Pogonatum nanum* var. *longifolium* Opiz in sched. Spec.: „Michler Wald bei Prag, Opiz 1851“ (PR) [= *Pogonatum nanum* (Hedw.) P. Beauv.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 14, 1906).
- Pogonatum nanum* b *longisetum* (Hampe) Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 202, 1852, homon. illeg. (Art. 53.1, cf. *Pogonatum nanum* var. *longisetum* Hampe ex Bruch et Schimp. 1844) [plstočepka zakrpená dlouhoštětinatá] ≡ *Polytrichum nanum* b *longisetum* Hampe [= *Pogonatum nanum* (Hedw.) P. Beauv.]. Spec.: „Sct. Mathias bei Prag, Opiz 1853“ (herb. Gymn. Most) [= *Pogonatum nanum* (Hedw.) P. Beauv.] (cf. Matouschek, Lotos 48: 302, 1900, Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 14, 1906); „v lesích v Michelskem lese“ (Opiz 1853).
- Pogonatum nanum* var. *pumilum* Opiz in sched. Spec.: „Michler Wald bei Prag, 1852 Opiz“ (PR) [= *Pogonatum nanum* (Hedw.) P. Beauv.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 14, 1906); „Prag, Opiz 1853“ (PR) [= *Pogonatum nanum* (Hedw.) P. Beauv.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 42, 1908).
- Pogonatum undulatum* (Hedw.) Opiz, Böheims phänerogamische und cryptogamische Gewächse, p. 124, 1823;** Opiz ex Brid., Bryologia Universa ... 2: 105, 1827, homon. illeg. (Art. 53.1, cf. *Pogonatum undulatum* (Hedw.) Opiz 1823); Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 175, 1852, nom. inval. (Art. 34.1.c, pro syn. *Catharinea undulata* (Hedw.) F. Weber et D. Mohr) [katinka řeřabatá] ≡ *Polytrichum undulatum* Hedw. [= *Atrichum undulatum* (Hedw.) P. Beauv.]. Spec.: „An schattigen feuchten Orten herrschend.“ (herb. ?) [= *Atrichum undulatum* (Hedw.) P. Beauv.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 13, 1906).
- Poznámka: IM uvádí nesprávně jako platné jméno *P. undulatum* (Hedw.) Opiz ex Brid., Bryologia Universa ... 2: 105, 1827.
- Pogonatum undulatum* var. *minus* Opiz, Böheims phänerogamische und cryptogamische Gewächse, p. 124, 1823, nom. nud. (Art. 32.1.d), nom. illeg., superfl. (Art. 52.1, cf. *Polytrichum controversum* Brid.); Opiz ex Brid., Bryologia Universa ... 2: 105, 1827, nom. inval. (Art. 34.1.c, pro syn. *Polytrichum undulatum* Hedw.); Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 175, 1852, nom. inval. (Art. 34.1.c, pro syn. *Catharinea angustata* Bruch) [katinka zúžená]. Spec.: „In Gesellschaft der vorigen, doch seltener.“ = ? „Žižkow bei Prag, Opiz“ (PR) [= *Atrichum undulatum* (Hedw.) P. Beauv. var. *minor* (Hedw.) F. Weber et Mohr] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 13, 1906).
- Poznámka: IM uvádí nesprávně jako platné jméno *P. undulatum* var. *minus* Opiz ex Brid., Bryologia Universa ... 2: 105, 1827.

- Polytrichum brachycarpon* Opiz, Flora 8, Beih. 2: 54, 1825, nom. nud. (Art. 32.1.d); Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 203, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d) [ploník krátkoplodý]. Spec.: „mezi kamenim u cest v Šarce“ (Opiz 1853 ms) = ? „Scharka, 1824, Opiz“ = „Scharka bei Prag, 1824, Opiz.“ (PR, teste Juratzka) [= *Pogonatum urnigerum* (Hedw.) P. Beauv.] (cf. Dědeček, Sitzungsberichte der königlich böhmischen Gesellschaft der Wissenschaften in Prag [= Zprávy o zasedání královské české společnosti nauk v Praze] 1880: 312, 1880, Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 14, 1906) = ? „Scharka bei Prag, 1851 Opiz“ (PR) [= *Polytrichum commune* Hedw. var. *minus* Weis.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 15, 1906); „na Ďablickem vršku“ (Opiz 1853) [= ?].
- Polytrichum commune* β *cuspidatum* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 203, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d) [ploník obecný naboditý] = *Polytrichum yuccaefolium* β *cuspidatum* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 203, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d), nom. inval. (Art. 34.1.c, pro syn. *Polytrichum commune* β *cuspidatum* Opiz = *Polytrichum yuccaefolium* Opiz in sched.). Spec.: „Prag, Opiz“ (PR) [= *Polytrichum formosum* Hedw.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 15, 1906) = ? „Prag, 1849 Opiz“ (PR) [= *Polytrichum formosum* Hedw.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 43, 1908) „Prag, Kostelecky“ (PRC) [= *Polytrichum formosum* Hedw.]; „v stínu listnatých stromu v Stromovce“ (Opiz 1853 ms.) = „Baumgarten zu Prag, 1845 Opiz“ (PR) [= *Polytrichum formosum* Hedw.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 43, 1908); „Cibulka“ (?) [= *Polytrichum formosum* Hedw.] (cf. Dědeček, Sitzungsberichte der königlich böhmischen Gesellschaft der Wissenschaften in Prag [= Zprávy o zasedání královské české společnosti nauk v Praze] 1880: 310, 1880); „v lese u Roztok“ (Opiz 1853 ms.) [= ?]; „Dablizerberg, Opiz“ (Opiz 1815 ms.) (herb. ?); „St. Prokop, Opiz“ (Opiz 1825 ms.) (herb. ?); „Žižkaberg, Opiz“ (Opiz 1835 ms.) (herb. ?).
- Polytrichum ericetorum* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 203, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d) [ploník vřesovištní]. Spec.: „sucha skala na kopci S. Prokopa“ (Opiz 1853 ms.); „Střeschowitz, 1852 Opiz“ (PR) [= *Polytrichum juniperinum* Hedw.] (cf. Dědeček, Sitzungsberichte der königlich böhmischen Gesellschaft der Wissenschaften in Prag [= Zprávy o zasedání královské české společnosti nauk v Praze] 1880: 309, 1880, Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 44, 1908); „Baumgarten zu Prag, 1857 Hennevogl“ (PR) [= *Polytrichum juniperinum* Hedw.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 15, 1906).
- Polytrichum juniperinum* b *pumilum* β *ramosum* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 203, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d) [ploník jalovcovitý nízký větevnatý]. Spec.: 0 [= ? *Polytrichum juniperinum* Hedw. nebo *Polytrichum strictum* Sm.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 15, 1906).
- Polytrichum juniperinum* c *sendtneri* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 203, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d) [ploník jalovcovitý Sendtnerův]. Spec.: 0 [= ? *Polytrichum juniperinum* Hedw. nebo *Polytrichum strictum* Sm.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 15, 1906).
- Polytrichum microcarpum* Opiz, Böheims phänerogamische und cryptogamische Gewächse, p. 124, 1823, nom. nud. (Art. 32.1.d); Opiz in Steudel, Nomenclator Botanicus ... 2: 352, 1824, nom. nud. (Art. 32.1.d); Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 203, 1852 „*microcarpon*“, nom. nud. (Art. 32.1.d) [ploník maloplodý]. Spec.: „Selten unter der vorigen Art.“ [*P. yuccaefolium*] [= *P. yuccaefolium* = *Polytrichum commune* Hedw. var. *minus* Weis.]; „in moorigen Wäldern herrschend“; „Dablitzerberg bei Prag, 11. 6. 1834 Opiz“ [= *Polytrichum commune* Hedw. var. *minus* Weis.] (cf. Dědeček, Sitzungsberichte der königlich böhmischen Gesellschaft der Wissenschaften in Prag [= Zprávy o zasedání královské české společnosti nauk v Praze] 1880: 310, 1880, Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 15, 1906); „Dablitzerberg bei Prag, 2. 7. 1837 Opiz“ (PR) [= *Polytrichum commune* Hedw. var. *minus* Weis.] (cf. Dědeček, Sitzungsberichte der königlich böhmischen Gesellschaft der Wissenschaften in Prag [= Zprávy o zasedání královské české společnosti nauk v Praze] 1880: 310, 1880, Matouschek, Deutsche botanische Monatsschrift 15: 205, 1897); „Michler Wald, Formanek“ (Opiz 1825 ms.) (herb. ?); „Michler Wald bei Prag, 1851 Opiz“ (PR) [= *Polytrichum juniperinum* Hedw.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 15, 1906); „v Šarce“ (Opiz 1853 ms.) [= ?].
- Poznámka: IM uvádí nesprávně *P. microcarpum* Opiz in Steudel, Nomenclator Botanicus ... 2: 352, 1824, nom. nudum.
- Pottia marginata* Opiz in sched. Spec.: „mezi jinyma mechama na zemi v Podbabe (A. Kalmus)“ (Opiz 1853 ms.) [= ?].

- Pottia pilifera* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 203, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d) [potka chluponosná] = *Gymnostomum piliferum* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 203, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d), nom. inval. (Art. 34.1.c, pro syn. *Pottia pilifera* Opiz) p. p. Spec.: „na vapených skalach na zemi pod [?] kaplickou u S. Prokopa“ (Opiz 1853 ms.) = „St. Prokop, Opiz“ (PR, teste Juratzka) [= *Pterygoneurum ovatum* (Hedw.) Dixon var. *incanum* (Bruch et Schimp.) Jur.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 5, 1906, Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 22, 1908, Podpěra, Conspectus Muscorum Europaeorum, p. 235, 1954 [sub f. *pilifera* Podp.]).
Poznámka: IM uvádí nesprávně jako platné jméno.
- Pottia truncatula* var. *maior* Opiz in sched. [cf. *P. truncatula* var. *maior* (F. Weber et D. Mohr) Brockm. 1870]. Spec.: „Budweis, Jechl“ (PR) [= *Tortula modica* R. H. Zander] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 23, 1908).
- Racomitrium aciculare* c *aquaticum* (Brid. ex Schrad.) Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 205, 1852, homon. illeg. (Art. 53.1, cf. *R. aciculare* var. *aquaticum* (Brid. ex Schrad.) Huebener 1833) ≡ *Trichostomum aciculare* var. *aquaticum* (Brid. ex Schrad.) F. Weber et D. Mohr ex Brid. [= *Codriophorus aquaticus* (Brid. ex Schrad.) Bedn.-Ochyra et Ochyra].
- Schistidium apocarpum* f. *apicaulon* Opiz in sched. Spec.: „v Motole“ (Opiz 1853 ms.) = „Motol auf Diabas, 1853 Opiz“ (PR) [= *Schistidium apocarpum* (Hedw.) Bruch et Schimp.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 26, 1908).
- Schistidium diaphanum* Opiz in sched. ≡ *Schistidium apocarpum* var. *diaphanum* Opiz in sched. Spec.: „Prag, 1853 Opiz“ (PR) [= *Schistidium apocarpum* (Hedw.) Bruch et Schimp.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 26, 1908); „v Chuchly“ (Opiz 1853 ms.) = „Kuchelbad, 1853 Opiz“ [= *Schistidium apocarpum* (Hedw.) Bruch et Schimp.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 26, 1908).
- Sphagnum acutifolium* γ *brevisetum* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 208, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d), nom. inval. (Art. 52.1, cf. *Sphagnum capillifolium* γ *brevisetum* Bruch) [rašelinník ostrolistý krátkošětinatý] [= *Sphagnum capillifolium* (Ehrh.) Hedw.].
- Sphagnum acutifolium* ε *rubicundum* Poech ex Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 208, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d), homon. illeg. (Art. 53.1, cf. *Sphagnum acutifolium* ε *rubicundum* Huebener) [rašelinník ostrolistý červenavý] [= *Sphagnum capillifolium* (Ehrh.) Hedw.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 37: 18, 1906).
Poznámka: Jedná se prokazatelně o Opizův omyl; v originální publikaci Keila (Lotos 1: 179, 1851) je uvedena varieta *Sphagnum acutifolium* Ehrh. ε *rubicundum* Huebener.
- Sphagnum cuspidatum* β *involutum* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 208, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d), nom. illeg., superfl. (Art. 52.1, cf. *Sphagnum cuspidatiforme* Breutel) [rašelinník zjehlený nadvinutý] [= *Sphagnum cuspidatum* Ehrh. ex Hoffm.].
- Splachnum apiculatum* Opiz, Naturalientausch 6: 38, 1824. Typus: „Auf dem Wazmann im Berchtesgaden. Dr. Fr. v. Braun“ (herb. ?) [= ?].**
- Splachnum braunianum* Opiz, Naturalientausch 6: 38, 1824. Typus: „Salmshöhe, F. v. Braun“ (herb. ?) [= ?].**
- Stanekia patens* (Hedw.) Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 208, 1852, nom. inval. (Art. 43.1) [staňkova odstálá] ≡ *Phascum patens* Hedw. [= *Physcomitrella patens* (Hedw.) Bruch et Schimp.]. Spec.: „Prag; Bubentscher Anlagen, 1836 Opiz“ [druhá scheda:] „Butschek'sche Anl., 1836 Opiz“ (PR) [= *Physcomitrella patens* (Hedw.) Bruch et Schimp.] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 14–15, 1908); „na pudě ktera pod vodou, skala v Šarce, u Dejvic, [za vymrovských], v Bučeských sadech“ (Opiz 1853 ms.).
Poznámka: IM uvádí nesprávně jako platné jméno.
- Syntrichia ruralis* β *brevicaulis* Opiz, Seznam rostlin květeny české, p. 209, 1852, nom. nud. (Art. 32.1.d) [souvlasec polní krátkopeňný]. Spec.: „Košíř, 1849 Opiz sub *Barbula muralis* β *brevicaulis*“ (PR) [= *Syntrichia ruralis* (Hedw.) F. Weber et D. Mohr] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 26, 1908); „Kolin, 1852 Veselsky sub *Barbula ruralis* var. *brevicaulis*“ (PR) [= *Syntrichia ruralis* (Hedw.) F. Weber et D. Mohr] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 26, 1908).
- Tortula ruralis* var. *brevipila* Opiz in sched. Spec.: „Kolin, 1852 Weselsky“ (PR) [= *Niphotrichum canescens* (Hedw.) Bedn.-Ochyra et Ochyra] (cf. Matouschek, Mitteilungen aus dem Vereine der Naturfreunde in Reichenberg 39: 29, 1908).